

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Toetsingskader Zorg aan justitiabelen

Voor toezicht op de medische zorg in justitiële inrichtingen

Utrecht, december 2024

Inleiding

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna: inspectie) ziet toe op de naleving van een groot aantal wetten, regels en normen. Om transparant te zijn over *wat* de inspectie toetst maakt zij toetsingskaders voor onderdelen van de gezondheidszorg, zoals de zorg voor justitiabelen. Een toetsingskader bestaat uit een aantal normen¹ en daarbij horende toetsingscriteria². Die zijn gebaseerd op wet- en regelgeving, en zogeheten 'veldnormen' die beroepsorganisaties hebben opgesteld. De inspectie stimuleert de naleving van de normen en neemt maatregelen als zij oordeelt dat de zorg van onvoldoende niveau is. Een toetsingskader beschrijft niet *hoe* de inspectie toetst. In het toetsingskader is een aantal onderdelen ('thema's') opgenomen. Per thema is een aantal normen beschreven. Deze gaan over de belangrijkste risico's. Soms ziet de inspectie aanleiding ook andere thema's in het toezicht te betrekken. Omdat zowel veldnormen als wet- en regelgeving voortdurend in ontwikkeling zijn, zal het toetsingskader worden aangepast wanneer er relevante wijzigingen zijn.

Achtergrond

Uitgangspunt voor de zorg aan justitiabelen is dat deze gelijkwaardig dient te zijn aan de zorg in de vrije samenleving, waarbij noodzakelijke en niet uitstelbare zorg wordt geleverd. De vrijheidsbeneming mag niet leiden tot achterstelling ten opzichte van de zorg zoals deze in de samenleving verkrijgbaar is. Dat deze zorg gelijkwaardig moet zijn aan die in de vrije samenleving, betekent dat ze van een vergelijkbaar kwaliteitsniveau moet zijn en aan de gangbare maatstaven dient te voldoen. Dit uitgangspunt, bekend als het equivalentiebeginsel uit de European Prison Rules, wordt door Justitie uitdrukkelijk onderschreven³. Het equivalentie beginsel vormt dan ook het uitgangspunt voor alle normen in dit toetsingskader. Dit betreft uiteraard zowel de somatische als de geestelijke gezondheidszorg. Aandachtspunt voor zorg in detentie is dat deze moet zijn afgestemd op geestelijk welzijn in detentie, omdat het leven in onvrijheid van invloed kan zijn op de geestelijke gezondheid.

Over dit toetsingskader

De inspectie past dit toetsingskader toe bij het toezicht op de medische zorg in justitiële inrichtingen. Het gaat dan specifiek om medische zorg die geboden wordt in gevangnissen (penitentiaire inrichtingen, PI's) en detentie- en uitzetcentra (DC's)⁴. De inspectie gebruikt dit toetsingskader per 1 november 2024. Het toetsingskader is gebaseerd op geconstateerde risico's en daarmee samenhangende uitgangspunten zoals hierboven genoemd. Met dit toetsingskader toetst de inspectie aan de hand van de (veld)normen of wordt voldaan aan de voorwaarden voor het leveren van goede zorg. De inspectie wil met dit toetsingskader beoordelen hoe de zorgverlening tot stand komt, wie daarbij betrokken zijn, hoe het interne toezicht daarop vorm krijgt, of de risico's in beeld zijn en hoe daarop wordt geanticipeerd. Daarnaast vindt zij het van belang om te kunnen zien hoe de directie haar bestuurlijke verantwoordelijkheid vorm en inhoud geeft.

De thema's van het 'Toetsingskader Zorg aan justitiabelen' zijn:

1. Goede, persoonsgerichte zorg; gericht op goede zorg en een persoonsgerichte aanpak
2. Deskundige zorgverlener; gericht op professionaliteit van zorgverleners
3. Sturen op kwaliteit en veiligheid; gericht op hoe de directie goede en veilige zorg faciliteert

¹ Erkende afspraken, specificaties of criteria over een product, een dienst of een methode (bron: Thesaurus Zorg en Welzijn).

² De operationalisatie van een norm die wordt gebruikt om te toetsen of deze norm wordt nageleefd.

³ Document DJI 'Visie op DJI brede gezondheidszorg', ongedateerd.

⁴ Voor het toezicht op de medische zorg en behandeling in een PPC (Penitentiaal Psychiatrisch Centrum), FPC (Forensisch Psychiatrisch Centrum), arrestantencomplex en JJI (Justitiële Jeugdinstelling) wordt een ander instrument ontwikkeld/gebruikt.

1. Thema Goede, Persoonsgerichte zorg

Het startpunt voor het geven van goede zorg is dat binnen het kader van detentie deze zorg toegankelijk is voor de justitiabele. Daarbij is van belang dat iedere justitiabele tijdig (binnen 24 uur na binnenkomst) in beeld is bij de medische dienst op locatie. De medische dienst spant zich in om bij binnenkomst de justitiabele integraal in beeld te krijgen en de medische zorg die nodig is, op te starten of te continueren. Tijdens het verblijf heeft de justitiabele 24/7 toegang tot medische (spoed)zorg. Hierbij worden de rechten van de justitiabele in acht genomen en wordt de justitiabele met respect behandeld.

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
1.1 Iedere justitiabele is na binnenkomst tijdig in beeld bij de medische dienst zodat de benodigde zorg wordt opgestart of gecontinueerd.	<ul style="list-style-type: none"> • OBP GW (Optimaliseren Bedrijfsprocessen Gevangeniswezen) Procesbeschrijving: Afnemen intake zorg • Basisvoorwaarde Zorg DJI • Professioneel Statuut GW-VB, DJI • Kwaliteitsstandaard Overdracht van medicatiegegevens in de keten • Lijst van vragen vernieuwde medische intake • Handleiding medische intake 	<p>De inspectie toetst of bij binnenkomst van justitiabelen de gezondheid wordt onderzocht en hoe dat wordt gedaan. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de justitieel verpleegkundige⁵ verzamelt informatie uit eerdere zorgverlening, voorafgaand aan het intakegesprek, over het gezondheidsverleden van de nieuwe justitiabele; • er uiterlijk 24 uur na binnenkomst een eerste screening heeft plaatsgevonden door de justitieel verpleegkundige (medische intake), ook in het weekend; • accordering door een justitieel geneeskundige plaatsvindt; • noodzakelijke medicatie direct na de intake wordt verzorgd; • duidelijk is omschreven hoe vervolgacties voor de zorg moeten worden ingezet; • de intake en bijzonderheden in het dossier zijn opgenomen en beschikbaar zijn.
1.2 Iedere justitiabele wordt na binnenkomst tijdig gescreend op chronische ziekte, verslaving en andere risicovolle situaties zodat passende zorg opgestart kan worden.	<ul style="list-style-type: none"> • Basisvoorwaarde Zorg DJI • Professioneel Statuut GW-VB, DJI • Handleiding afnemen medische intake • OBP GW Procesbeschrijving: afnemen intake zorg 	<p>De inspectie toetst of de justitiabele bij binnenkomst wordt gescreend op chronische ziekte, verslaving en andere risicovolle situaties, bijvoorbeeld psychische kwetsbaarheid. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bij de screening voor de justitieel verpleegkundige duidelijk is wanneer en hoe deze de justitieel geneeskundige inschakelt, zowel binnen als buiten kantooruren; • er beleid op screening is en dat dit beleid navolgbaar wordt uitgevoerd.
1.3 Tijdens het verblijf heeft elke justitiabele 24/7	<ul style="list-style-type: none"> • European Prison Rules, Rules 39-41, 46-47 • Professioneel Statuut GW-VB, DJI 	<p>De inspectie toetst of de 24/7 bereikbaarheid en beschikbaarheid van de artsen/ medische zorg op locatie is geborgd (inclusief ANW-diensten). Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • artsen beschikbaar zijn;

⁵ Waar justitieel verpleegkundige staat, kan ook verpleegkundig specialist gelezen worden.

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
toegang tot medische zorg.	<ul style="list-style-type: none"> • Visiedocument toegeleiding, DJI (versie sept 2004) • Kaderdocument toegeleiding, DJI (december 2021) 	<ul style="list-style-type: none"> • de justitiabele ingelicht wordt over de (toegang tot) zorg; • signalering van klachten door PIW-ers plaatsvindt; • de PIW-er bij signalering van klachten drempelloos kan toegeleiden; • de justitiabele toegang heeft tot een arts, als de justitiabele daarom verzoekt; • duidelijk is, voor iedereen binnen de inrichting, op welke momenten en op welke manier welke zorgverlener betrokken moet worden; • de toegang tot medische zorg in het geval van acute klachten altijd beschikbaar is, ook buiten de inrichting; • de verwijzing naar/samenwerking met het ziekenhuis, tandarts, GGZ, verloskundige geregeld is.
1.4 Medische informatieoverdracht (bij binnenkomst), tijdens verblijf en uit-/overplaatsing van en naar ketenpartners is geborgd.	<ul style="list-style-type: none"> • KNMG-richtlijn Omgaan met medische gegevens • Professioneel Statuut GW-VB, DJI • Kwaliteitsstandaard Overdracht van medicatiegegevens in de keten 	<p>De inspectie toetst of de informatieoverdracht (bij binnenkomst), tijdens verblijf en uit-/overplaatsing volgens geldende normen en richtlijnen wordt uitgevoerd. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bij de medische dienst altijd bekend is wanneer een justitiabele overgeplaatst wordt of uit detentie gaat; • de justitiabele bij overplaatsing of ontslag uit detentie, in elk geval benodigde medicatie meekrijgt. En daarnaast een samenvatting van de geboden zorg/medisch dossier of paspoort; • de medische dienst afweegt welke actie vanuit hen noodzakelijk is, als een justitiabele door de rechtbank direct in vrijheid is gesteld; • de daarvoor bevoegde medewerker (schriftelijk) medische informatie overdraagt aan de nieuwe behandelaar; • zorgverleners buiten detentie geïnformeerd worden, als de gedetineerde dit wenst, over de detentie en de benodigde continuering van zorg.
1.5 De justitiabele ontvangt zorg die aansluit bij de zorgvraag. Hierbij worden de rechten van de justitiabele zorgvuldig in acht genomen en wordt de justitiabele met respect behandeld.	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz artikel 2 • Professioneel Statuut GW-VB, DJI • European Prison Rules, Rules 39-41, 46-47 • Visiedocument toegeleiding, DJI (versie sept 2004) • Kaderdocument toegeleiding, DJI (december 2021) 	<p>De inspectie toetst of justitiabelen binnen het kader van detentie doeltreffende, doelmatige en op de patiëntgerichte gezondheidszorg ontvangen die is afgestemd op de reële behoefte van de justitiabele. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zorgverleners de zorgvraag van justitiabelen in beeld hebben, waaronder eventuele LVB-problematiek; • waar mogelijk de justitiabele betrokken is bij het opstellen van het zorg(behandel)plan en de uitvoering daarvan; • de rechten van de justitiabele zorgvuldig in acht worden genomen en de justitiabele met respect wordt behandeld; • justitiabelen voor spoedeisende medische zorg, zo nodig, worden verwezen naar een regionaal ziekenhuis of het Justitieel Centrum voor Somatische Zorg.

2. Thema Deskundige Zorgverlener

Zorgverleners zijn deskundig en zij weten wanneer hun deskundigheid wel of niet voldoende is. Zorgverleners zijn in staat om samen te werken en te reflecteren. Zij werken methodisch. Dit betekent dat het verbeteren van de kwaliteit van de zorg, via bijvoorbeeld de cyclus van PDCA (plan-do-check-act), continu onder de aandacht is. Daarnaast houden zorgverleners middels een opleidingsplan hun deskundigheid en vaardigheden op peil.

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
<p>2.1 Zorgverleners maken hun professionele afwegingen over de benodigde zorg op basis van gesignaleerde risico's en de zorgvraag van de justitiabele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz artikel 2 en 3 • Professioneel Statuut GW-VB, DJI • European Prison Rules, Rules 41-45 • OBP GW Procesbeschrijving: afnemen intake zorg 	<p>De inspectie toetst hoe zorgverleners als professionals beoordelen welke zorg een justitiabele nodig heeft. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • risico's in kaart worden gebracht (een belangrijk aandachtspunt voor de inspectie is suïcidepreventie, risicotaxatie en gedwongen zorg); • de zorg die is afgesproken op het juiste moment wordt gegeven en past bij de zorgvraag/behoefte van justitiabele op dat moment.
<p>2.2 Zorgverleners werken methodisch. Zij leggen dit hele proces inzichtelijk vast in het medisch dossier.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz artikel 2 en 3 • Professioneel Statuut GW-VB, DJI • Visiedocument toegeleiding, DJI (versie sept 2004) • NHG-Richtlijn Adequate dossiervorming met het elektronisch patiëntdossier (ADEPD) • NIFP- Handleiding dossiervoering huisartsenzorg • Handreiking verantwoordelijkheidsverdeling bij samenwerking in de zorg • Visiedocument toegeleiding, DJI (versie sept 2004) • Kaderdocument toegeleiding, DJI (december 2021) 	<p>De inspectie toetst of zorgverleners methodisch werken. Dat wil zeggen, volgens geldende (interne) vakinhoudelijke protocollen en beleid.</p> <p>Daarnaast toetst de inspectie onder meer of er een actueel (elektronisch) dossier beschikbaar is voor iedere justitiabele en of dit goed wordt bijgehouden volgens de regels die de sector zelf heeft afgesproken. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voor iedere justitiabele (waaraan medische zorg is gegeven) een actueel medisch dossier beschikbaar is conform het kader van DJI; • in het dossier vastgelegd is welke discipline met welke verantwoordelijkheden zijn betrokken bij de verschillende onderdelen van de zorgverlening; • relevante risicotaxaties zijn opgenomen in het dossier; • een actueel (volledig en uniek) medicatieoverzicht in het dossier aanwezig is.
<p>2.3 Zorgverleners werken multidisciplinair en schakelen tijdig disciplines en specifieke expertise in. In deze samenwerking maken</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz artikel 2 en 3 • Relevante beroepscode (bijvoorbeeld van Verpleegkundigen & Verzorgenden, psychiaters) • Professioneel Statuut GW-VB, DJI 	<p>De inspectie toetst of justitiabelen met gezondheidsrisico's in beeld zijn en adequaat worden behandeld door zorgverleners met de juiste kennis en vaardigheden. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p>

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
<p>zorgverleners duidelijke afspraken wie waarvoor verantwoordelijk is.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Handreiking verantwoordelijkheidsverdeling bij samenwerking in de zorg 	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgverleners specifieke deskundigheid inschakelen wanneer de eigen grenzen van bevoegd- en bekwaamheid overschreden dreigen te worden; • in een multidisciplinair team afspraken worden gemaakt over welke zorg passend is; • er binnen dit team afstemming plaatsvindt over verantwoordelijkheden en de coördinatie van zorg; • er een PMO/MDO is waaraan de relevante disciplines deelnemen; • er informatie-uitwisseling en afstemming plaatsvindt tussen de medische dienst en afdelingspersoneel (PIW-ers); • afdelingspersoneel door de medische dienst geïnstrueerd wordt over waar ze bij wie op moeten letten; • er een actueel beleid is met afspraken over taken en verantwoordelijkheden en waarin de medische eindverantwoordelijkheid is vastgelegd.
<p>2.4 Zorgverleners handelen volgens de afspraken zoals beschreven in protocollen, richtlijnen en handreikingen. Zij weten wanneer zij wel en niet kunnen afwijken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Relevante beroepscode (bijvoorbeeld van Verpleegkundigen & Verzorgenden, psychiaters) • Professioneel Statuut GW-VB, DJI • Visiedocument toegeleiding, DJI (versie sept 2004) 	<p>De inspectie toetst of de protocollen, richtlijnen en handreikingen die nodig zijn voor de zorgverlening, actueel, makkelijk te vinden en bekend zijn bij de zorgverleners. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zorgverleners bekend zijn met en makkelijk toegang hebben tot protocollen, richtlijnen en handreikingen; • deze protocollen, richtlijnen en handreikingen actueel zijn; • zorgverleners handelen volgens protocol en weten wanneer ze daarvan af kunnen wijken.
<p>2.5 Zorgverleners houden relevante ontwikkelingen in hun vakgebied bij. Zij leggen dit samen met hun werkgever vast in een opleidingsplan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • WKKGZ, artikel 3 • Professioneel Statuut GW-VB, DJI • Relevante beroepscode (bijvoorbeeld van Verpleegkundigen & Verzorgenden, psychiaters) • Visiedocument toegeleiding, DJI (versie sept 2004) 	<p>De inspectie toetst of zorgverleners, passend bij hun functieniveau, relevante ontwikkelingen in hun vakgebied bijhouden om goede, veilige en persoonsgerichte zorg te kunnen bieden aan de groep justitiabelen waaraan ze zorg verlenen. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ze op de hoogte zijn van ontwikkelingen binnen hun eigen vakgebied; • zij relevante (actuele) richtlijnen kennen; • kennis wordt uitgewisseld tussen bijvoorbeeld de (justitieel) arts, justitieel verpleegkundige, psychiater en sociotherapeut; • PIW-ers geschoold/geïnstrueerd worden om signalen van gezondheidsproblemen (somatisch en psychisch) te herkennen, met name als deze in de zorg ingezet worden (bijvoorbeeld bij het delen van medicatie).

3. Thema Sturen op kwaliteit en veiligheid

De directie is verantwoordelijk voor de organisatie en de randvoorwaarden van de medische zorg. Zij doet dit op zodanige wijze dat er sprake is van zorg van goede kwaliteit die in ieder geval veilig, doelmatig, tijdig en cliëntgericht is. De directie zet voldoende en deskundige zorgverleners in, passend bij de doelgroep. Zij faciliteert hen structureel om goede en veilige zorg te verlenen. De directie stuurt (inspireert, coördineert en controleert) systematisch op de kwaliteit van de zorg en anticipeert op risico's. Zij zorgt voor de voorwaarden waaronder zorgverleners methodisch kunnen werken.

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
<p>3.1 De directie richt de organisatie zodanig in dat deze redelijkerwijs leidt tot goede en veilige medische zorg.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz artikel 3 • Professioneel statuut zorg GW/VB 	<p>De inspectie toetst of de directie van de PI de organisatie goed bestuurt. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de directie de belangrijkste risico's kent en hiernaar handelt; • taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden duidelijk belegd zijn; • er een medisch eindverantwoordelijk directielid aangesteld is (portefeuillehouder zorg); • de portefeuillehouder zorg afstemt met het hoofd zorg; • gewerkt wordt met een jaarplan medische dienst waarvan de voortgang wordt bewaakt; • de directie op functioneren en deskundigheidsbevordering stuurt; • periodiek een tevredenheidsonderzoek onder justitiabelen plaatsvindt; • de directie samenwerkingsafspraken heeft met ketenpartners in de zorg.
<p>3.2 De directie bewaakt, beheerst en verbetert systematisch de kwaliteit en veiligheid van de medische zorg.⁶</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz artikel 2 lid 2, 7 en 9 • art. 6.1 Uitvoeringsbesluit Wkkgz • Professioneel statuut zorg GW/VB 	<p>De inspectie toetst of de directie periodiek beschikt over kwaliteitsinformatie en daarbij werkt met een terugkerend patroon van planning, uitvoering, controle en bijstelling van werkzaamheden (Plan-Do-Check-Act-cyclus), om de kwaliteit van de zorg te vergroten.</p> <p>De inspectie toetst in het bijzonder of de directie risicovolle processen in beeld heeft en beleid uitvoert om deze risico's te beperken (denk aan continuïteit van zorg, informatieoverdracht, risicomanagement). Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • er een interne procedure is, waarin stapsgewijs is aangegeven hoe wordt omgegaan met incidenten; • er een structuur is voor intern melden van (bijna)incidenten. Van belang hierbij zijn de volgende punten:

⁶ NB: De IGJ houdt geen toezicht op de klachtenregeling in een PI en een DC.

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
		<ul style="list-style-type: none"> • Stuurt de directie op het melden van (bijna) incidenten? • Vindt structurele analyse plaats van (bijna) incidenten? • Monitort en registreert het hoofd zorg de incidenten in de zorgverlening? • Worden de analyses aantoonbaar teruggekoppeld aan de medewerkers/melders? • Zijn er aantoonbaar verbetermaatregelen geformuleerd naar aanleiding van een incidentenanalyse? • Doet de directie onverwijld mededeling aan de justitiabele/nabestaanden over de aard en toedracht van een incident bij de zorgverlening? • de zorgaanbieder monitort of zorgverleners volgens protocol werken en/of er beargumenteerd van af kunnen wijken. • de directie adequaat omgaat met (verplichte) meldingen aan de inspectie. • de directie draagt er zorg voor dat het hoofd zorg de kwaliteit van zorg bewaakt.
3.3 De directie zet voldoende en deskundige zorgverleners in, passend bij de doelgroep.	<ul style="list-style-type: none"> • WKKGZ artikelen 2, 3, 7 • Professioneel Statuut GW-VB, DJI • European Prison Rules, Rules 41-45 • Visiedocument toegeleiding, DJI (versie sept 2004) 	<p>De inspectie toetst of de directie voldoende deskundige zorgverleners inzet voor de uitvoering van de dagelijkse medische zorg. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de deskundigheid afgestemd is op de zorgbehoefte van de aanwezige justitiabelen en hun zorgbehoefte op dat moment; • er sprake is van een verantwoorde bezetting; • een eventueel personeelstekort wordt opgevangen.
3.4 De directie schept randvoorwaarden zodat zorgverleners relevante ontwikkelingen in hun vakgebied kunnen bijhouden om goede en veilige zorg te bieden, afgestemd op de doelgroep.	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz artikel 2 en 3 • Professioneel Statuut GW-VB, DJI 	<p>De inspectie toetst hoe de directie borgt dat zorgverleners hun deskundigheid voldoende op peil kunnen houden, afgestemd op de doelgroep waarmee zij werken en hoe zij erop toezien dat zorgverleners zich daadwerkelijk (bij)scholen. Hierbij toetst de inspectie onder meer of en hoe geborgd is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • deskundigheidsbevordering georganiseerd is in een (meer)jarig scholings- en opleidingsplan; • zorgprofessionals (en dienstverleners) regelmatig in de gelegenheid worden gesteld met elkaar te overleggen over ontwikkelingen in hun vakgebied; • deskundigheid en opleidingseisen van professionals zijn vastgelegd; • de directie ervoor zorgt dat zorgverleners goed geschoold zijn én blijven.

www.igj.nl

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.